

[Sandra Bartolović](#)

└ Ned, 11/10/2020 - 20:31

-
- 0
-
- 0
-
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Sandra Bartolović](#)

└ Ned, 11/10/2020 - 20:31

-
-
-

'Živjeti od socijalne pomoći' za Rome nije pitanje izbora već nužde

Politolog Alen Tahiri jako je daleko od uobičajenih stereotipa i većinom neopravdanih predrasuda koje u Hrvatskoj prevladavaju o njegovom narodu, Romima. Ipak, taj ravnatelj Vladina Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina reći će u jednom intervjuu da „bez pretjerivanja, u slučaju Roma, mi moramo dati 200 posto da bismo bili jednaki jer kada Romi savladaju i više od

drugih još uvijek ih se gleda kroz prizmu predrasuda, bez poznavanja romske zajednice, njihove kulture i tradicije“.

Imao je sreće da nije odrastao i formirao se u getoiziranoj romskoj sredini. „Rođen sam i odrastao u samom centru Zagreba, na Trešnjevci. Naravno da je na mene uz roditelje, sestru i brata najviše utjecao socijalizacijski čimbenik vršnjačke skupine. Najbolje moguće obrazovanje u to vrijeme bilo mi je dostupno kao jednom od najboljih učenika s područja Trešnjevke koji su dobili mogućnost pohađanja razreda koji je od petog do osmog razreda osnovne škole učio latinski, a od sedmog i grčki jezik. Dostupnost svih mogućih sadržaja od kina, kazališta, knjižnica, sportskih dvorana, plivališta i ostalog omogućilo mi je potpunu integraciju u hrvatsko društvo za što su prije svega zaslužni moji roditelji. Ne znam bih li uspio u svom privatnom i profesionalnom životu da sam odrastao u romskom segregiranom naselju, no, znam da sam bez obzira na gore navedene mogućnosti uložio izniman trud tijekom cijelog svog života i da sam uvijek težio biti najbolji u onome što radim od učenja do sporta, a tako i danas u obavljanju vrlo odgovorne i zahtjevne dužnosti ravnatelja“, govori nam Tahiri koji nije stasao u zatvorenoj, izoliranoj sredini svoje nacionalne zajednice.

Romi izloženi nepravdom društvenom tretmanu

Kao ravnatelj Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ocjenjuje da je romska zajednica u Hrvatskoj prečesto stigmatizirana, izložena predrasudama i nepravdom društvenom tretmanu zbog nerijetkog mišljenja u javnosti da je riječ o konfliktnoj zajednici. No, dodaje, položaj Roma danas je svakako bolji za velik broj Roma nego što je bio 2012. godine, kada je Vlada Republike Hrvatske usvojila Nacionalnu strategiju za uključivanje Roma 2013.-2020. godine, a daleko bolji nego 2003. godine kada je usvojila Nacionalni program za Rome, iako nije jednak napredak na svim područjima. Istaknuo bih bitne napretke na području obrazovanja, stanovanja i legalizacije i uređenja društvene i komunalne infrastrukture, uključivanja u društveni život i povijesnog sjećanja. S druge strane, primjerice, još uvijek vrlo rašireno siromaštvo, pa i diskriminacija i govor mržnje zahtijevaju i nadalje punu pozornost, upozorava Tahiri.

Što se tiče prevladavajućeg uvjerenja da je riječ o konfliktnoj i devijantnoj zajednici, Tahiri će se složiti da odgovornost za takvo uvjerenje dijelom leži i na Romima jer, kaže, „takvu percepciju pomaže i mali broj onih koji konflikte izaziva dijelom zato što možda nisu svi Romi koji mogu ili bi trebali biti glasni dovoljno glasni u osudi takvih pojava, ali bojim se da je najvećim dijelom u rukama onih koji i imaju moć, uključujući i medijske djelatnike“

Tahiri se ne slaže s tezom da Romi 'samo krađu, prose i žive od socijalne pomoći'. „Za najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine 'živjeti od socijalne pomoći' nije pitanje izbora već nužde. Primjerice, godinama su, bar u nekim dijelovima Hrvatske, postojale liste čekanja za sudjelovanje u javnim radovima iako mjesecima nakon njih niste imali pravo na pomoć pa ste, praktično, sudjelujući u javnim radovima, bili destimulirani u odnosu na one koji nisu sudjelovali, no, taj i takav odnos prema radu je rijetko bio zapažen i komentiran“, napominje.

„Ako doma niste imali poticajno okruženje za obrazovanje, ako vam materinski jezik nije hrvatski već, primjerice, bajaški rumunjski, ako niste bili u vrtiću, imate vrlo nizak stupanj vršnjačke socijalizacije i rijetko ste imali prigodu i čuti štokavski hrvatski, jer je vernakularni idiom okruženja kajkavski, pa vam je gotovo prvi susret s književnim hrvatskim u osnovnoj školi, i ako ste pri tome na svakom ili gotovo svakom koraku diskriminirani, kakve obrazovne uspjehe možete očekivati? Kakav posao, naposljetku, s takvim obrazovanjem možete očekivati?“, zapitao je.

Vrlo malen broj Roma prosi

Ističe da, usporedimo li broj osoba koje prose i broj Roma lako je vidjeti da nisu svi koji prose Romi i da, u stvari, vrlo malen broj Roma prosi i radi se, koliko mu je poznato, uglavnom o

profesionalnim mrežama eksploatacije. Pitanje krađa se, naglašava, svodi uglavnom na pitanje Međimurja, a i tamo istraživanje MUP-a ukazuje da se radi o pojavama vezanim uz siromaštvo i vezanim uz ograničen broj pripadnika romske nacionalne manjine, ponajviše maloljetnike.

Pojašnjava da je u Međimurju situacija složena iz više razloga, a važnom navodi činjenicu da tamo živi četvrtina ukupnog broja Roma u Hrvatskoj pa time imaju i visok postotak u ukupnoj populaciji, i to uglavnom u velikim segregiranim naseljima.

No, najkraće rečeno, desetljeća zanemarivanja ili neprikladnog odgovaranja na lokalne izazove pokazala su se, možda u nekim situacijama i većim nego što doista jesu, jer, nažalost, ne smijemo zaboraviti pri tom i razne političke interese, pogotovo u predizbornim kontekstima, pri čemu skrećem pažnju na prošlogodišnji antiromski prosvjed u Čakovcu, ocjenjuje Tahiri. „Ako nakon gotovo 20 godina sustavnih napora za poboljšanje položaja Roma nemamo nijednog Roma ili Romkinju zaposlene kao učitelja, socijalnog radnika, u županiji ili lokalnoj samoupravi, svi smo negdje pogriješili. Ako još uvijek imamo razrede u kojima su praktično samo romska djeca koja su pri tom imala samo nekoliko mjeseci pripreme za školu i vjerojatno neće nikada dobro naučiti hrvatski koji bi pomogao, ali ne i jamčio, ostvarenje relevantnog obrazovnog uspjeha, ne šaljem li poruku da i dalje odustajemo od budućnosti i integracije gotovo čitavih generacija? Istraživanja ukazuju i da je Hrvatskoj, nažalost, 2016. Godine bila među najlošijim članicama EU po broju mladih koji se ne obrazuju, ne usavršavaju ili nisu zaposleni, što se u međuvremenu i kod nas promijenilo nabolje, ali dio problema s maloljetnicima i ostalim mladima proizlazi upravo iz toga“, upozorio je.

Ravnatelj Vladina Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina naglašava da istraživanja socijalne distance u Hrvatskoj ukazuju da je ona najveća upravo prema Romima. Izvješća pučke, kaže, pravobraniteljice ukazuju na razmjerno velik broj pritužaba o diskriminaciji Roma i utoliko bi se moglo reći da diskriminacija raširena, ili raširenije nego prema drugim manjinskim i ranjivim skupinama, no, ipak ocjenjuje da je riječ o manjini, a ne o većini u Hrvatskoj koja ima šovinističke stavove prema Romima ili se tako ponaša.

Potrebno mijenjati medijsku percepciju Roma

Upitan kako razbiti predrasude prema romskoj manjini, Tahiri ističe da, činjenici da se na državnoj kao i međunarodnoj razini putem brojnih institucija, uključujući i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, provode različite aktivnosti i kampanje o senzibiliziranju javnosti za ove probleme te na ukidanje predrasuda prema romskoj nacionalnoj manjini, i dalje treba sustavno raditi i tome nema alternative. Za promjenu mišljenja i odnosa većinskog naroda prema Romima potrebno je mijenjati i percepciju javnosti o Romima u svim medijima od tiskanih do elektroničkih te radija i televizije, a većinski narod treba više upoznavati s kulturom Roma kao i o pozitivnim primjerima uspješnih i integriranih Roma u hrvatskom društvu.

„Romi se žele obrazovati. I rezultati iznimno obimnog istraživanja koje smo poduzeli, osobito u dijelu o stavovima i vrijednostima romskih roditelja ukazuju da, dakako, velika većina roditelja želi da se njihova djeca obrazuju, i to, što nam je iznimno drago, uz sve veća obrazovna očekivanja. Naime, donedavno je bilo uobičajeno, kada pitate za ambicije prosječnog romskog djeteta čuti 'vozač, nogometaš, automehaničar, frizerka, prodavačica', niti jednu profesiju koja podrazumijeva visoke školske uspjehe, četverogodišnju srednju školu ili sveučilišnu razinu. S druge strane, postoji i nedovoljno motiviranje djece na stjecanje radnih navika u učenju, nedovoljan rad s roditeljima, nedostatan broj pomagača u nastavi i izvan nje. Sada se i to mijenja, a osobito pomaže pri tom i sve veći broj pozitivnih primjera. Upravo na to je usmjerena i naša kampanja kojom, između ostaloga, promoviramo primjere uspješnih, mladih obrazovanih Romkinja“, progovara Tahiri o jednom od gorućih problem romske zajednice.

Prema dostupnim podacima gotovo sva romska djeca upisuju osnovnu školu, no i dalje postoji problem odustajanja od školovanja a i tome je posvećena kampanja koju Ured upravo provodi. Nažalost, stopa upisa srednje škole još je niska, pogotovo ako govorimo o četverogodišnjim školama koje uključuju prohodnost na više obrazovne stupnjeve, upozorava.

Tahiri ističe i da nisu zadovoljni medijskim tremanom romske zajednice. „I za ovo postoje vrlo čvrsti podaci koji ukazuju upravo na to da se medijske reference na Rome ponajviše svode na negativan kontekst, vrlo često poopćene do razine 'devijantne populacije' umjesto jednako jasnih referenci na pojedince, da i ne govorimo o brojnim pozitivnim primjerima ili, jednostavno, siromašnoj većini koja pokušava preživjeti svaki dan i pri tom skrbiti za djecu i svoje starije“, daje svoje viđenje medijskih napisa o pripadnicima svog naroda.

Najmanji napredak po pitanju diskriminacije i rasizma

Što se tiče raznih programa i strategija za integraciju Roma i na državnoj i na lokalnim razinama, Tahiri navodi da je njegov Ured jedna od rijetkih institucija koja je provela i neovisnu, vanjsku evaluaciju provedbe nacionalnog strateškog dokumenta koji je u njenoj nadležnosti. Rezultati evaluacije ukazuju, baš kao i rezultati evaluacije provedbe Okvira EU za integraciju Roma, koja je rađena na razini EU, da je napredak nejednak, najveći na području obrazovanja, a možda najmanji na području diskriminacije i rasizma prema Romima.

Dodaje da, relativno govoreći, možemo biti vrlo zadovoljni angažmanom države na poboljšanju položaja Roma. „Usporedite li samo podatke iz naših izvješća o financiranju, koji pritom uključuju samo podatke s nacionalne razine, vidimo silno povećanje: od 24 milijuna kuna u 2016. godini, 25,6 u 2017., 32,5 u 2018. do 43,7 milijuna kuna u 2019. godini. Usto, treba uključiti sredstva koja tijela na državnoj razini planiraju i koriste unutar redovitih djelatnosti, sredstva sufinanciranja projekata koji se provode uz potporu fondova Europske unije te sredstva jedinica lokalne i područne samouprave. Primjerice, samo vijeća i predstavnici romske nacionalne manjine, kao važan lokalni dionik integracije, primili su gotovo dva milijuna kuna u 2019. godini od jedinica lokalne i regionalne samouprave. S druge strane, sasvim je jasno da su brojni izazovi pred nama na svim područjima, pojašnjava Tahiri.

Uspoređujući položaj Roma s onim svojih sunarodnjaka u drugim zemljama, Tahiri kaže da su, s jedne strane, gotovo posvuda sučeljeni s istim problemima, dok s druge strane, postoje jasne razlike i među zemljama i po pojedinim sektorima.

Primjerice, u Mađarskoj u prosjeku više romske djece ide u vrtić nego što je to slučaj s općom populacijom, a kamoli romskom djecom, u Hrvatskoj, što jasno govori o teškoj dostupnosti smještaja u vrtiće u Hrvatskoj. U Sjevernoj Makedoniji imaju znatne uspjehe u visokom obrazovanju i zapošljavanju visokoobrazovanih Roma. Već smo ranije naveli istraživanja koja su pokazala da je Hrvatska 2016. godine bila među najlošijim članicama EU po broju mladih koji se ne obrazuju, ne usavršavaju ili nisu zaposleni.

U drugim zemljama puno više zločina iz mržnje prema Romima

No, s druge strane, nažalost, u brojnim zemljama su primjeri diskriminacije, pogotovo zločina iz mržnje, puno teži od primjera koje imamo u Hrvatskoj. Siromaštvo, iako vrlo rašireno, ipak je manje u Hrvatskoj nego u brojnim drugim zemljama, a imamo vrlo visoku procijepljenost djece ili pokrivenost osnovnim obrazovanjem. Programi potpore u obrazovanju kao što su plaćanje roditeljskog udjela za vrtiće, stipendije za srednjoškolce i studente ili aktivnosti saborskog zastupnika Veljka Kajtazija na legalizaciji objekata i stambenom zbrinjavanju i opremanju kućanstava također su postignuća koja valja istaknuti.

Valja izdvojiti i, među vrlo rijetkima u Europi, pozitivne propise koji se odnose na prava nacionalnih manjina pa time i romsku nacionalnu manjinu, dakle zajamčenu zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima. Podsjetimo da su na lokalnim izborima 2017. godine izabrana dva zamjenika načelnika općine, 12 predstavnika u županijskim skupštinama i općinskim i gradskim vijećima, a na izborima 2019. godine 34 vijeća i 3 predstavnika nacionalne manjine, uz jednu od najvećih izlaznosti među svim nacionalnim manjinama. U jednoj državi članici EU na mjestu logora za Rome u Drugom svjetskom ratu sve donedavno je bila svinjska farma i njihove prethodne Vlade nisu htjele čuti za otkup i prenamjenu zemljišta. Usporedimo to s potporom koja je pružena od strane Vlade Republike Hrvatske prema Savezu Roma „Kali Sara“ i saborskom zastupniku za izgradnju Memorijalnog centra Uštica i koji je izgrađen u rekordnom roku te koji je prema mojim spoznajama jedini takav u Europi, navodi Tahiri.

Zaključuje da je vrlo zadovoljan svim mjerama Vlade RH koje je poduzela kako bi pomogla prije svega svojim građanima koji su dugi niz godina bili na marginama društva, te se, kaže, duboko nada da će zajedničkim radom svih nadležnih institucija s državne razine a u suradnji s lokalnom i područnom samoupravom u narednom razdoblju postići još veće rezultate u svim segmentima integracije romske nacionalne manjine u hrvatsko društvo.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autorice

Bez pretjerivanja, mi Romi moramo dati 200 posto da bismo bili jednaki s ostalima u društvu, kaže Alen Tahiri, ravnatelj Vladina Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

Foto: Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

-
-
-

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Nefitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst ["Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda mogle imati isključivo tvrtke koje posluju s državom"](#) objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

